

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.38>**Вікторія Рарицька,**

аспірант кафедри публічного права

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

КЛЮЧОВІ ПОДАТКОВО-ПРАВОВІ ЦІННОСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Стаття присвячена аналізу з методологічних позицій антропосоціокультурного підходу та світоглядних інновацій усього культурного контексту української дійсності в період після Революції Гідності таких ключових податково-правових цінностей вітчизняної фіскальної держави, як її податковий суверенітет та законне встановлення (встановлення законом) податку.

Ключові слова: фіскальна держава, податково-правові цінності, етатистська податково-правова доктрина, антропосоціокультурна концепція податкового права, податковий суверенітет, законне встановлення податку.

Постановка проблеми. Відомий український учений-правознавець П.С. Пацурківський резонно зауважив, що наука будь-якого суспільства є невід'ємним елементом його культури, а тому покликана відображати специфіку всього культурного контексту епохи [1, с. 59]. Квінтесенцію сучасної епохи історії України становить фундаментальна ціннісна революція, яку за її характером, масштабами та впливом на подальший хід суспільного розвитку можна порівняти з пізньоантичним антропосоціокультурним переворотом [2, с. 375–450]. Як відомо, він докорінно змінив усі базові суспільні цінності [3, с. 13–20]. Це ж саме відбувається і в українському суспільстві під впливом та після Революції Гідності [4, с. 35–43]. Розпочалися процеси глибоких якісних змін і в науці фінансового права [5; 6; 7; 8; 9]. Прикметно, що передусім вони зачепили методологію цієї науки та її окремих інститутів [10; 11; 12; 13; 14]. Більше того, в центрі цих змін, природно, опинилися світоглядні проблеми науки фінансового права [1; 15; 16; 17; 18], а також питання її методології [10; 19; 20; 21; 22]. Проте світоглядна проблематика науки фінансового права, яка найвиразніше заявила про свою актуальність, поки що досліджена найменше. Проте принципово важливе значення для науки фінансового права мало акцентування уваги П.С. Пацурківським на появі у держави нової мети її фінансової діяльності [10, с. 22–26]. Це свідчить про зміну цінностей української держави. «Так, за часів адміністративно-командної економіки, – зазначав він, – найважливішим з проміжних завдань було вчасне і повне використання коштів державного бюджету на заплановані цілі» [10, с. 22], то у нових «умовах ця ситуація докорінно змінилась»

[10, с. 23]. На перше місце серед тактичних цілей фінансової діяльності держави, як довів П.С. Пацурківський, «вийшов збір грошових коштів у державні фінансові фонди» [10, с. 23]. «Саме тому, – резюмував він, – у правовій сфері нині найактивніше розробляється нормативна база державних доходів» [10, с. 24].

Це, своєю чергою, зумовило особливу актуальність розробки парадигмально нового методологічного інструментарію пізнання правової дійсності. Найбільш інноваційною, повною, послідовною та аргументованою відповіддю на цю практичну потребу стала антропосоціокультурна концепція пізнання податкового права, розроблена Р.О. Гаврилюк [6]. Вона довела, що антропосоціокультурний підхід до пізнання податково-правової дійсності є сукупністю таких евристичних інструментів, за допомогою яких податкове право вивчається як атрибутивно людиномірний феномен на основі соціокоду публічних потреб людини, зумовлених відповідним типом культури [6, с. 24].

Р.О. Гаврилюк обґрунтувала також положення про те, що і держава іманентно має антропосоціокультурну природу [6, с. 127–145]. Проте за певних соціокультурних умов держава перероджується у субстанційну, яка протиставляє себе соціуму [6, с. 188–207]. Фіскальна держава є одним з різновидів саме таких держав. У такому разі держава захоплює податкове право людини та протиправно привласнює його собі [6, с. 208–217]. Це призводить до непримиренних протиріч між істинно публічними потребами соціуму та намаганням фіскальної держави підмінити їх власними потребами [6, с. 218–221]. Чи не найгостріше ці протиріччя проявляються у таких податково-правових цінностях фіс-

кальної держави, як її податково-правовий суверенітет та законне встановлення (встановлення законом) податку [6, с. 247–275]. Ці цінності фіскальної держави ще не знайшли у науці фінансового права належного аналізу, особливо проявлення цих цінностей в умовах глибоких трансформаційних процесів в Україні після Революції Гідності.

Саме тому аналіз вищезазначених цінностей фіскальної держави і обрано **предметом дослідження** у цій статті.

Методологічним підґрунтям дослідження є антропосоціокультурний підхід, оскільки він дає можливість визначити істинні податково-правові цінності фіскальної держави, а також всебічно дослідити їх.

Виклад основного матеріалу.

Податковий суверенітет як податково-правова цінність фіскальної держави.

Ключовою ідеєю етатистського розуміння податкового суверенітету держави є розуміння його як феномена верховної влади, яка є невід'ємним атрибутом будь-якої держави і визначається умовою її існування та позначає владність, ієрархічність податкових правовідносин за участю фіскальної держави. Саме вказана ознака податкового суверенітету позначає його надзвичайну цінність для фіскальної держави, «поза якою державна влада не існує в принципі» [6, с. 249], адже у ньому знаходить свій вираз суверенна, невід'ємна, необмежена природа податкової влади держави, спрямована на задоволення її фіскального інтересу.

Таке розуміння податкового суверенітету є прямою протилежністю його тлумаченню у теорії суспільного договору, особливо у її сучасній європейській інтерпретації. Класична теорія суспільного договору Т. Гоббса, згідно з якою з метою організації в політичну спільноту та одержання переваг політичного порядку людина добровільно відмовилася від своєї природної свободи, наділивши створену таким чином державу суверенітетом спеціального управління та загальнообов'язкового веління [23, с. 134–135], була суттєво доповнена європейською наукою про публічні фінанси наприкінці ХХ століття. Вказаний період став переломним моментом у європейському розумінні суверенітету і держави. Суверенна держава почала визнаватися дещо більшим, ніж нацією із зовнішньою незалежністю та внутрішнім контролем над населенням, територією та владою.

Так, Д.М. Рінг стверджує, що в цей період під суверенітетом, окрім комплексу суверенних прав, почав розумітися також локус обов'язків держави, зосереджених на захисті своїх громадян та сприянні їх добробуту

[24]. Зазначені суверенні обов'язки супроводжують суверенні права держави та є невід'ємним елементом її податкового суверенітету. Європейська податково-правова наука, обґрунтувавши положення про те, що теорія суспільного договору є основою для формування податкового суверенітету держави, зробила вагомий внесок у розуміння взаємин між членами громадянського суспільства щодо розподілу між ними тягара фінансування публічної влади [25, с. 8] та взаємозобов'язань держави і громадянського суспільства у податкових правовідносинах.

Вказаний підхід до розуміння податкового суверенітету, аналізуючи його правову природу як похідного від платників податків, вимагає від держави виконання природного обов'язку із забезпечення захисту та благополуччя своїх громадян. Таким чином, розуміння держави як інституту, створеного внаслідок укладення суспільного договору, піддає сумніву пануюче нині розуміння держави і особи як двох діаметрально протилежних суб'єктів податкових правовідносин внаслідок виявлення між ними тісного, постійного взаємозв'язку [26, с. 26]. Таке розуміння податкового суверенітету передбачає взаємні обов'язки держави і платника податків у податкових правовідносинах, еквівалентність їх зв'язку та симетричність їх відповідальності одне перед одним.

Концепція податкового суверенітету в етатистській доктрині оподаткування демонструє домінуюче становище фіскальної держави у податкових правовідносинах та асиметричність її податкового права. Так, цінність податкового суверенітету для фіскальної держави проявляється як у асиметричності взаємин між державою і платником податків (на це вказує, крім іншого, поєднання закріплених на конституційному рівні, з одного боку, суверенного, необмеженого податкового права фіскальної держави, а з іншого боку, примусового податкового обов'язку платника податків та заборону для останнього брати безпосередню участь у вирішенні питань, пов'язаних із оподаткуванням через референдум), так і у асиметричності між державою та муніципальними утвореннями через державні та місцеві податки [27] та між державою та міжнародним співтовариством. Усе зазначене вище підтверджує тезу про те, що податковий суверенітет є фундаментальною податково-правовою цінністю фіскальної держави, а не платника податків, суспільства чи нації, оскільки метою його реалізації є задоволення потреби фіскальної держави у публічних фінансових ресурсах.

Водночас для платника податків концепція податкового суверенітету фіскальної

держави є швидше «антицінністю», оскільки етатистське розуміння податкового суверенітету неминуче детермінує підлегле становище платника податків у податкових правовідносинах, ігнорування, а часто й порушення його законних прав та інтересів. Так, реалізуючи власний податковий суверенітет, фіскальна держава часто вдається до порушення права власності платника податків. Так, у справі ЄСПЛ «Україна-Тюмень» проти України» Суд указав, що будь-яке втручання публічної влади в право на мирне володіння майном має бути законним та пропорційним з дотриманням «справедливого балансу» між вимогами загального інтересу суспільства та захисту основоположних прав особи, наголосивши при цьому на неприпустимості порушення права власності платника податків, до якого вдаються фіскальні держави, реалізуючи власний податковий суверенітет [28].

Найбільш поширеними прикладами втручання фіскальної держави у права платника податків є порушення його права на приватність (зокрема, у справі ЄСПЛ «Функе проти Франції» суд зазначив, що протиючі ухилилися від оподаткування, «держави мають право вдатися до деяких заходів, наприклад, огляду житла та виїмки, для встановлення речових доказів скоєного правопорушення» [29]), проблема правомірності передачі податкової інформації між державами (наприклад, у справі ЄСПЛ «Othymia Investments BV проти Нідерландів» [30] Суд встановив правомірність надання кореспонденції платника податків без повідомлення про це самого платника [31]), обмеження доступу платника до інформації про запити щодо нього (зокрема, у справі «Sabou v Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu», яка розглядалася Великою палатою Європейського суду справедливості Суд звернув увагу на те, що згідно з Директивою Ради 77/799/ЄЕС, якщо запит є частиною розслідування, не вимагається, щоб запитуюча держава інформувала про нього платника податків [32]) і т. д.

Отже, вказана етатистська інтерпретація податкового суверенітету як цінності фіскальної держави, яка закріпилася не лише у податково-правовій науці, але і у податковому законодавстві, зумовлює побудову всієї етатистської податково-правової ціннісної ієрархії фіскальної держави. Податковий суверенітет як цінність фіскальної держави спрямований на задоволення її потреб та інтересів, по-перше, шляхом забезпечення її достатньою мірою публічними фінансовими ресурсами та фінансування постійно зростаючих, часто необґрунтованих публічними потребами витрат, а по-друге, забезпечуючи

існування фіскальної держави, її відтворення та розвиток.

Законне встановлення (встановлення законом) податку. Цінність для фіскальної держави **законного встановлення податку** впливає з цінності для неї податкового суверенітету, позаяк вимога встановлення податків законами держави є продовженням податкового суверенітету держави та так само через свою надзвичайну важливість закріплюється на конституційному рівні. На перший погляд, фундаментальна значимість вказаної вимоги для держави полягає у її прагненні гарантувати у такий спосіб невід'ємні права людини та захистити їх від потенційно можливого порушення з боку окремих державних органів та їх посадових осіб. Тобто встановлення податку законом мало б відігравати роль цінності платника податків, а не фіскальної держави, адже воно нібито спрямоване на захист прав та законних інтересів платника податків. Однак фіскальна держава, навпаки, у такий спосіб санкціонує власну необмежену фіскальну владу. На це вказує, зокрема те, що поряд зі встановленням у ч. 2 ст. 92 Конституції України вимоги встановлення податків виключно законом законодавець закріплює також принципово важливе в конкретному контексті обмеження можливості платника податків брати участь у вирішенні питань, пов'язаних із оподаткуванням шляхом заборони на проведення референдумів з питань податків (ст. 74 Конституції України) [33]. Системний аналіз зазначених конституційних положень підтверджує тезу про те, що вони закріплюють право держави на встановлення та стягнення податків, яке є суверенним та не може належати нікому іншому та позбавляє індивіда – платника податків можливості безпосередньої участі у створенні, зміні чи скасуванні нормативних положень оподаткування.

У конституціях деяких держав відсутні подібні положення. Найбільш очевидним та переконливим видається досвід Швейцарії. В конституції Швейцарії немає прямої заборони на проведення референдумів з питань податків. Більше того, практика проведення подібного референдуму спростовує аргументи противників такого способу вирішення питань, пов'язаних із законодавчим врегулюванням процесу оподаткування та демонструє його ефективність. Підтвердженням цьому є, зокрема, проведений в Швейцарії 12.02.2017 року народний референдум щодо реформи корпоративного оподаткування. Передумовою прийняття федеральним парламентом Швейцарії вказаної реформи був тиск зі сторони держав, які не можуть запро-

понувати підприємствам такі ж вигідні умови оподаткування, як окремі кантони Швейцарії. За результатами голосування, більшість швейцарців проголосували проти вказаної податкової реформи [34], аргументуючи своє рішення тим, що за наслідками її впровадження податки для великих транснаціональних компаній виростуть лише незначно, тоді як податок для звичайних підприємств істотно знизиться, і це негативно позначиться на бюджетах кантонів. Вищезазначене дає нам змогу погодитися з позицією Р.О. Гаврилюк та П.С. Пацурківського, які зазначають, що податковий референдум є способом подолання проблем у податковій політиці. Він дає змогу врахувати думку платників податків, що істотно обмежує можливості маніпулювання громадською думкою у разі прийняття важливих рішень [35; 36].

Тому, на нашу думку, закріплення в українській Конституції заборони на проведення референдумів з питань податків поряд із невід'ємним правом держави встановлювати і стягувати податки та примусовим податковим обов'язком платника податків **означає пріоритетність фіскального інтересу держави у податкових відносинах та, як наслідок, ігнорування інтересу платника податків.** З цього приводу ми поділяємо думку Р.О. Гаврилюк, яка резонно зауважила, що встановлення законом податку за своєю природою і властивостями покликано забезпечити податково-правовий інтерес держави, її потреби у податкових ресурсах, є зовнішнім вираженням волі держави, а не суспільства, та іманентно не переслідує мету захисту природних прав і законних інтересів платників податків у сфері оподаткування [6, с. 275].

Зокрема, проблема порушення прав та законних інтересів платників податків у контексті вимоги законного встановлення податків виявляється у разі порушення однієї з основних вимог законодавчої системи, яке, однак, ні загальним, ні спеціальним законодавством не передбачено. Йдеться про вимогу якості закону. Важливість її дотримання пов'язана з тим, що виникнення податкового обов'язку на підставі нечіткого або суперечливого податкового закону є неможливим. Однак існування подібних ситуацій у фіскальній державі є швидше правилом, ніж винятком з нього. Їх виникнення зумовлене специфічним становищем держави в податкових правовідносинах.

На це було звернуто увагу у рішенні ЄСПЛ «Щокін проти України» [37]. Скарги платника податків на незаконність дій податкового органу, а саме збільшення розміру сум податків на підставі Інструкції, яка була підзаконним актом, і незастосування

Декрету Кабінету Міністрів України, який мав силу закону, українськими судами задоволені не були. Тому з метою захисту від довільного обмеження майнових прав внаслідок неоднозначності, неузгодженості українського податкового законодавства заявник звернувся до ЄСПЛ. Розглянувши матеріали справи, суд підтвердив порушення прав заявника, оскільки відповідне національне законодавство не було чітким і згаданим і, таким чином, не відповідає вимозі «якості» закону, не забезпечувало адекватність захисту від свавільного втручання в майнові права заявника [37].

Порушення державою вимог належної якості закону та посягання на законні права та інтереси платників податків ЄСПЛ неодноразово також фіксував у інших справах, зокрема, у справі «Санді Таймс» проти Сполученого Королівства» Суд наголосив на важливості доступності закону та встановив, що норма не може вважатися «законом», поки вона не сформульована з достатнім ступенем точності, що дає змогу особі узгоджувати з нею свою поведінку [38], у справі «Серков проти України» ЄСПЛ наголосив на тому, що національне законодавство має відповідати вимозі «якості» закону, щоб воно було доступним для заінтересованих осіб, чітким і передбачуваним у застосуванні [39].

Таким чином, конфліктність і розбіжність інтересів платника податків і держави породжують різноспрямовану оцінку та інтерпретацію ними податкових норм, їх діаметрально протилежний характер [40, с. 32], а двозначність податкового закону і породжена нею невизначеність дають фіскальній державі можливість практично безперешкодно, хоча і в межах закону, задовольняти власні інтереси, тим самим обмежуючи права платників податків. Отже, це підтверджує інструментальну природу законного встановлення податку як податково-правової цінності фіскальної держави, яка спрямована на задоволення її суб'єктивного фіскального інтересу.

Висновки

Отже, дослідження податкового суверенітету фіскальної держави і законного встановлення (встановлення законом) нею податку як її податково-правових цінностей вказують на їх особливу, інструментальну природу. Вона полягає у тому, що головною метою вказаних цінностей фіскальної держави є задоволення її потреб та інтересів у податкових правовідносинах, зокрема шляхом забезпечення її достатньою мірою публічними фінансовими ресурсами та фінансування постійно зростаючих витрат, а також забезпечення самого існування фіскальної

держави, її відтворення та розвитку. Вказана інструментальна роль податково-правових цінностей податкового суверенітету і законного встановлення податку викриває особливу, етатистську природу податково-правової ціннісної ієрархії фіскальної держави, в основі якої перебуває сама держава та її основна системоутворююча фундаментальна цінність – потреба цієї держави у фінансових ресурсах.

Список використаних джерел:

1. Пацурківський П. Світоглядні проблеми науки фінансового права. *Право України*. 2010. № 1. С. 52–60.
2. Гаврилюк Р.А. Антропосоціокультурний код податкового права : монографія. Книга 1. *Истоки налогового права*. Черновці: Черновицький національний університет, 2014. 450 с.
3. Гаврилюк Р.О. Софістика – перша природно-правова пізнавальна традиція. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць*. Вип. 618. *Правознавство*. Чернівці : ЧНУ, 2012. С. 13–20.
4. Гаврилюк Р.О. Чому в Україні не відбулась Оголошена Револуція у сфері прав людини? *Право України*. 2016. № 6. С. 35–43.
5. Пацурківський П.С. Проблеми теорії фінансового права. Чернівці : ЧДУ, 1998. 278 с.
6. Гаврилюк Р.О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. 636 с.
7. Гаврилюк Р.А. Антропосоціокультурний код податкового права : монографія. Книга 2. *Константи налогового права*. Черновці : Черновицький національний університет, 2014. 804 с.
8. Гетманцев Д.О. Фінансово-правове зобов'язання як окрема категорія фінансового права : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 366 с.
9. Тараненко К.Ю. Податково-правовий патерналізм: права сутність та форми прояву : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 248 с.
10. Пацурківський П.С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методології. Чернівці : ЧДУ, 1997. 244 с.
11. Гаврилюк Р. Проблеми філософсько-методологічного самовизначення пострадянської теоретичної юриспруденції. *Право України*. 2012. № 6. С. 163–170.
12. Гаврилюк Р. Причинність у податковому праві: антропосоціокультурний підхід. *Право України*. 2012. № 9. С. 340–349.
13. Гаврилюк Р. Чи можливе наукове неklasичне пізнання права? *Право України*. 2014. № 1. С. 94–105.
14. Гаврилюк Р. Обґрунтування наукою антропосоціокультурної природи податків і податкового права. *Право України*. 2014. № 10. С. 209–219.
15. Гаврилюк Р.А. Трансформація філософії податкового права в посткризисному обществі: постсолидаризм или постэгалитаризм. *Финансовое право*. Москва, 2010. № 4. С. 35–40.
16. Havrilyk R. Filozofia pokryowego prawa podatkowego. *Finanse publiczne i prawo finansowe w Europie Centralnej i Wschodniej w warunkach kryzysu finansowego* /Redakcja Eugeniusz Ruskowski, Iryna Zawerucha. Bialystok – Lwow : Temida, 2010. S. 394–407.
17. Havrilyk R. European Doctrines of Tax Law: Comparative Analysis. *Науки трудове*. Том 50, серия 7. *Правни науки*. Русе, 2011. С. 44–46.
18. Havrilyuk Ruslana A. Origin of Tax Law: Anthroposociological Approach. *Europaische Fachhochschule. European Applied Sciences*. Section 18. Science of law / German/Russian – ORT PUBLISHING. 2012. № 1. P. 566–570.
19. Пацурківський П., Савкіна О. Податково-правова доктрина України: між Скіллою етатизму і Харібдою людиноцентризму. *Право України*. 2017. № 9. С. 192–204.
20. Гаврилюк Р.А. Диалектика содержания и формы налогового права как отражение его системной сущности. *Финансовое право*. Москва, 2006. № 12. С. 25–29.
21. Гаврилюк Р. Принцип симетрії приватних та публічних потреб індивіда – теоретичне ядро егалітарної парадигми податкового права. *Право України*. 2009. № 2. С. 101–108.
22. Гаврилюк Р. «Квантова суперпозиція» публічних фінансів і ефективність правового регулювання оподаткування: проблеми теорії. *Право України*. 2009. № 6. С. 154–160.
23. Hobbes T. *Leviathan*. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1996. 616 p.
24. Ring D. *Democracy, Sovereignty and Tax Competition: The Role of Tax Sovereignty in Shaping Tax Cooperation*. Boston : Boston College Law School faculty papers, 2009. P. 1–41.
25. Harris P., Oliver D. *International Commercial Tax*. New York : Cambridge Univ. Press, 2010. 521 p.
26. Рарицька В.В. Концепція податкового суверенітету в теорії суспільного договору. *Юридична Україна*. 2014. № 11. С. 25–30.
27. Raritska, V. The Asymmetric Nature of State and Local Taxes: Comparative Legal Research. *European Journal of Law and Public Administration*. 2018. Vol. 5, № 1. Pp. 94–103.
28. Постанова Європейського Суду з прав людини від 20 травня 2010 року. Справа «Україна-Тюмень» проти України» (заява № 22603/02). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_596.
29. Постанова Європейського Суду з прав людини від 25 лютого 1993 року. Справа «Funke etc. v. France» (заява № 10828/84). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57809%22%5D%7D>.
30. Постанова Європейського Суду з прав людини. Справа «Othymia Investments BV» v Netherlands» (заява № 75292/10). URL: <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-obktpidprimnickoi-dijalnosti-otimia-investments-othymia-investments-bv-proti-niderlandiv/us/>.

31. Матеріали аналітичної платформи TaxLink. URL: <https://taxlink.ua/ua/news/aktualni-problemi-adminsudochinstva-v-podatkovih-sporah-realii-ta-shljahi-virishennja.htm#hcq=Cho0Onr>.

32. Sabou v Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu, С. 276/12. URL: https://library.cronerico.uk/cch_uk/btc/2013-btc-718.

33. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, редакція від 30.09.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

34. Видмер М. Итоги народного референдума в Швейцарии. 12.02.2017. URL: <https://business-swiss.ch/2017/02/itogi-narodnogo-referenduma-v-shvejtsarii-12-2-2017>.

35. Гаврилюк Р.О. Конституційно-правова природа моделей швейцарської фіскальної муніципалізації та польської фіскальної децентралізації: порівняльний аналіз. Prawo naszymi sasiadów / Redaktor cyklu publikacji Jerzy Posluszny. Т. 1: Konstytucyjne podstawy budowania i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce i na Ukrainie – dobre praktyki. Rzeszów–Przemysl, 2013. S. 170–185.

36. Patsurkivskyy P., Havrylyuk R. Legal Regulation of Taxation in The Swiss Confederation. *European Journal of Law and Public Administration*. 2018. Volume 5, Issue 1. P. 81–93.

37. Постанова Європейського Суду з прав людини від 14 жовтня 2010 р. Справа «Шокін проти України» (заява № 23759/03 і 37943/06). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECCHR&id=001100944&filename=001100944.pdf>.

38. Постанова Європейського Суду з прав людини від 6 листопада 1980 р. Справа «The Sunday Times v United Kingdom». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_164.

39. Постанова Європейського Суду з прав людини від 7 липня 2011 р. Справа «Серков проти України» (заява № 39766/05). URL: <http://cons.parus.ua/map/doc/087859C3D7/Sprava-Serkov-proti-Ukrayini.html>

40. Демин А.В. Неопределённость в налоговом праве и правовые средства ее преодоления : дисс. докт. юрид. наук / науч. конс. Д.В. Винницкий. Москва, 2014. 452 с.

Стаття посвячена аналізу с методологических позиций антропосоциокультурного подхода и мировоззренческих инноваций всего культурного контекста украинской действительности в период после Революции Достоинства таких ключевых налогово-правовых ценностей отечественного фискального государства, как его налоговый суверенитет и законное установление (установление законом) налога.

Ключевые слова: фискальное государство, налогово-правовые ценности, этатистская налогово-правовая доктрина, антропосоциокультурная концепция налогового права, налоговый суверенитет, законное установление налога.

The article is devoted to analyzing of such key tax legal values of the Fiscal State as its tax sovereignty and the legal establishment (formation by law) of the tax. Author tries to do it using the methodology of the anthroposociocultural approach and philosophical innovations, the entire cultural context of Ukrainian reality in the period after the Revolution of Dignity.

Key words: Fiscal State, tax legal values, etatist tax law doctrine, anthroposociocultural conception of tax law, tax sovereignty, legal establishment of tax.

